

February, 2019

ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း၏
ကျေးလက်အသွင်ကူးပြောင်းခြင်း- ရှမ်းပြည်နယ်
စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကျေးလက်စီးပွားရေးဆိုင်ရာစစ်တမ်း၏
တစ်စိတ်တဒေသဖြစ်သည့် ကျေးလက် အခြေပြုစစ်တမ်း မှ
တွေ့ရှိချက်များ

Isabel Lambrecht and Ben Belton

နိဒါန်း

ရှမ်းပြည်နယ် စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ကျေးလက်စီးပွားရေး ဆိုင်ရာစစ်တမ်း၏ တစ်စိတ်တစ်ဒေသဖြစ်သည့် ကျေးလက် အခြေပြု စစ်တမ်းကို ၂၀၁၈ ခုနှစ် နှစ်လည်ပိုင်းတွင် ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်း မြို့နယ် ၁၂ မြို့နယ်ရှိ ကျေးရွာ ပေါင်း ၃၂၃ ရွာတွင် ကောက်ယူခဲ့ပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူသည့်ပုံစံကို ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်းရှိ ကျေးလက် စီးပွားရေး လက်ရှိ ပြောင်းလဲနေမှု အခြေအနေကို လေ့လာရာတွင် အဆင်ပြေချောမွေ့စေရန် ရေးဆွဲ ထားပါသည်။

စစ်တမ်းတွင် ရုပ်ပိုင်းဆိုင်ရာ နှင့် လူမှုရေးဆိုင်ရာ အခြေခံ အဆောက်အဦများ၊ သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး နှင့် ရွှေ့ပြောင်းခြင်း၊ သီးနှံစိုက်ပျိုးခြင်း၊ လယ်ယာသုံး စက်ပစ္စည်းများ၊ အလုပ်သမားခများ နှင့် ရွှေ့ပြောင်း အလုပ်သမားများ၊ စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မသက်ဆိုင်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်းများ၊ ချေးငွေရရှိမှု တို့နှင့်စပ်လျဉ်းသော အချက်အလက်များကို ကောက်ယူခဲ့ပါသည်။ အချက်အလက်များကို ကောက်ယူရာတွင် ကျေးရွာများမှ ဗဟုသုတနှင့်ပြည့်စုံ၍ ရေရှည်နေထိုင်ခဲ့သော ကျေးရွာသူ၊ ကျေးရွာသား များနှင့် အုပ်စုလိုက် တွေ့ဆုံမေးမြန်း ခဲ့ပါသည်။

လူဦးရေ

ရှမ်းပြည်နယ်တောင်ပိုင်းသည် တိုင်းရင်းသား အမျိုးမျိုး မှီတင်းနေထိုင်လျက်ရှိသော နေရာဒေသတစ်ခု ဖြစ်ပါ သည်။ ကျေးရွာများတွင် တိုင်းရင်းသား စုစုပေါင်း (၁၉) မျိုးခန့် နေထိုင်လျက် ရှိကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

အစိုးရ၏အုပ်ချုပ်မှုကို ဆန့်ကျင်သောဒေသများသို့ သွားရောက်ရန် စိန်ခေါ်မှုရှိခြင်းသည် ယင်းဒေသများအတွက် အချက်အလက် လစ်ဟာမှုများ ဖြစ်ပေါ်စေပါသည်။ စစ်တမ်းတွင် ပါဝင်သောကျေးရွာများ၏ သုံးပုံ နှစ်ပုံ မှာ အထွေထွေ အုပ်ချုပ်ရေးဌာန၏ စီမံခန့်ခွဲမှုအောက်တွင် ရှိပြီး ကျန်ကျေးရွာများမှာ ပအိုဝ် နှင့် ခန ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်မှု အောက်တွင် ရှိသည်။ ရှမ်းပြည်တပ်မတော် သို့မဟုတ် အခြားတို င်းရင်းသား အဖွဲ့အစည်းများ၏ အုပ်ချုပ်မှု အောက်ရှိ ကျေးရွာများ၏ အချက်အလက်များ ရရှိမှုမှာလည်း အကန့်အသတ်နှင့်ဖြစ်နေသည်။

အခြေခံအဆောက်အဦများ

ကျေးလက် အခြေခံအဆောက်အဦများ၊ ဥပမာ လျှပ်စစ်မီး၊ လမ်းများ၊ ဖုန်းကွန်ယက် နှင့် ကျောင်းများ သည် ၂၀၁၁ ခုနှစ်မှ စ၍ သိသိသာသာ တိုးတက်လာသည်ကို တွေ့ရှိရသော်လည်း ပြီးပြည့်စုံရန် အလှမ်းဝေးနေ ပါသေးသည်။ ကျေးရွာများ၏ ၅၄% မျှသာ ကျောက်ခင်းလမ်းများရှိပြီး၊ ၂၁% မှာ မိုးရာသီတွင် ၎င်းရွာများသို့ ကားဖြင့် သွားရောက် နိုင်ခြင်းမရှိပါ။ ထို့အပြင် ကျေးရွာများ၏ ထက်ဝက်ကျော်မျှသာ လျှပ်စစ်မီး သုံးစွဲနိုင် ကြောင်း တွေ့ရှိရသည်။ ရွာ ၅ရွာတွင် ၄ရွာ မှာ ကျောင်း တစ်ကျောင်း ရှိသော်လည်း ကျေးရွာများ၏ ၁၅% မျှသာ မူလတန်းလွန်ကျောင်း ရှိပါသည်။ ကျန်းမာရေး အဆောက်အဦများမှာလည်း လုံလောက်စွာမရှိသေးပါ။ ရွာ ၅ရွာတွင် ၁ရွာ မျှသာ ဆေးပေးခန်း (သို့)

ကျေးလက် ကျန်းမာရေးဌာန ရှိပါသည်။ အနီးဆုံး ဆေးပေးခန်းသည် ကျေးရွာမှ ပျမ်းမျှ ၆ မိုင်ခန့် ကွာဝေးပြီး၊ အဝေးဆုံး ဆေးပေးခန်းသည် မိုင် ၇၀ ခန့် ကွာဝေးသည် ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

ခရီးသွားလာရန် ကြာမြင့်ချိန်မှာ လွန်ခဲ့သည့် (၅) နှစ်အတွင်း သိသာစွာ လျော့နည်းသွားသည်။ ဤသို့ ခရီး သွားချိန် လျော့နည်းလာခြင်းမှာ လမ်းပန်းဆက်သွယ်ရေး ကောင်းမွန်လာခြင်း နှင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး လုပ်ငန်းများ တိုးတက် ကောင်းမွန် လာခြင်းကြောင့် ဖြစ်သည်။ မော်တော်ဆိုင်ကယ်များကို ကျယ်ပြန့်စွာ အသုံးပြုလာပြီး၊ ယင်းကို သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး အနေးယာဉ်များနေရာတွင် အစားထိုးလာကြသည်။

စိုက်ပျိုးရေး

သီးနှံစိုက်ပျိုးမှုပုံစံမှာ လွန်ခဲ့သည့် (၁၀)နှစ်အတွင်း သိသာထင်ရှားစွာ တိုးတက်လာသည့် ပြောင်းစိုက်ပျိုး ထုတ် လုပ်မှုနှင့်အတူ အချိန်နှင့်အမျှ ပြောင်းလဲလျက်ရှိပါသည်။ စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် ကျေးရွာများတွင် စုစုပေါင်း ပြောင်းစိုက်ဧကသည် လွန်ခဲ့သည့် (၁၀) နှစ်အတွင်း နှစ်ဆ တိုးတက်လာပါသည်။

လွန်ခဲ့သည့် (၁၀)နှစ် အတွင်း ပြောင်းစိုက်ပျိုးခြင်းတွင် စက်ပစ္စည်းများ သုံးစွဲမှုမှာ အရှိန်အဟုန်ဖြင့် တိုးတက်လာ ကြောင်းတွေ့ရှိရပါသည်။ မြေယာပြုပြင်ခြင်းတွင် ထွန်စက်များ နှင့် ပြောင်းခြွေစက်များ သုံးစွဲလာသည့် ပြောင်းစိုက် အိမ်ထောင်စုများသည် ၎င်းနှစ်များအတွင်း ၃ဆ တက်လာသော်လည်း ခိုင်းကျွဲနွားများ သုံးစွဲမှုမှာ သိသိ သာသာ ကျဆင်းလာသည်။

ရှမ်းပြည်နယ် တောင်ပိုင်းတွင် ကျေးလက်၏ လုပ်အားခများသည် နိုင်ငံတွင်းရှိ အခြားနေရာများနှင့် နှိုင်းယှဉ်လျှင် နည်းပါးပြီး၊ သတ်မှတ်ထားသည့် အခြေခံလုပ်အားခ ထက်လည်း နည်းပါးကြောင်း တွေ့ရပါသည်။ လုပ်အားခ နည်းခြင်းမှာ အလုပ်သမားလိုအပ်မှု နည်းပါးခြင်း၊ ပျမ်းမျှစိုက်ဧကအရွယ်အစားသေးငယ်ခြင်း နှင့် ပြောင်းရွှေ့ လုပ်ကိုင်မှုနှုန်း အသင့်အတင့် ရှိခြင်းကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။

နိုင်ငံတွင်းရှိ အခြားဒေသများနှင့် မတူညီဘဲ ရှမ်းပြည်နယ်၏ ကျေးလက်ဒေသ လုပ်ခများသည် လွန်ခဲ့သော (၅) နှစ် အတွင်း သိသိသာသာတိုးတက်လာခြင်း မရှိခဲ့ပါ။ သို့သော်လည်း၊ အမျိုးသမီး နှင့် အမျိုးသားကြား လုပ်ခ ကွာခြားမှုမှာ အလွန်နည်းပါးကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

စီးပွားရေး လုပ်ငန်းများ

စိုက်ပျိုးရေးနှင့် ဆက်စပ်နေပြီး ကိုယ်ပိုင်လယ်တွင် လုပ်ကိုင်ခြင်း မဟုတ်သည့် စီးပွားရေးလုပ်ငန်း အရေအတွက် စုစုပေါင်းမှာ လွန်ခဲ့သော (၁၀) နှစ်အတွင်း သိသိသာသာ တိုးတက်လာသည်ကို တွေ့ရသည်။ တိုးတက်မှုမှာ အထူးအားဖြင့် သယ်ယူပို့ဆောင်ရေး နှင့် လယ်ယာသုံး စက်ပစ္စည်း ငှားရမ်းသည့်လုပ်ငန်းများ ဖြစ်ပါသည်။

စိုက်ပျိုးရေးနှင့် မသက်ဆိုင်သည့် စီးပွားရေး လုပ်ငန်း အရေအတွက်မှာ လွန်ခဲ့သော (၁၀)နှစ်အတွင်း တိုးတက်မှု ရှိသော်လည်း အလွန်နည်းပါးကြောင်း တွေ့ရှိရပါသည်။

ချေးငွေ

စိုက်ပျိုးရေး ကုန်သည်များသည် သူငယ်ချင်းများ၊ ဆွေမျိုးများ၊ အခြားတရားဝင် နှင့် မှတ်ပုံမတင်ထားသော ငွေချေးသည့် အရင်းအမြစ်များ ထက်ပို၍ ကျေးလက်ဒေသများ၏ ချေးငွေရရှိရာ အရေးကြီးသည့် ဖော်ပြချက် ဖြစ်ပါသည်။

လွန်ခဲ့သော (၅)နှစ်အတွင်း တရားဝင် ငွေချေးသည့် အရင်းအမြစ်များမှ ချေးငွေရရှိမှုမှာ တိုးတက်လာခဲ့ပါသည်။ သမဝါယမ၊ ကျေးလက်ရုံပုံငွေ နှင့် အသေးစား ချေးငွေ လုပ်ငန်းများမှ ချေးငွေရရှိမှုမှာ လျှင်မြန်စွာ တိုးတက် လာခဲ့သော်လည်း မြန်မာ့လယ်ယာ ဖွံ့ဖြိုးရေးဘဏ်မှ ချေးငွေရရှိမှု အခြေအနေမှာ အသင့်အတင့်သာ တိုးတက် လာခဲ့သည်ကို တွေ့ရှိရပါသည်။

တရားဝင် ငွေကြေးများရရှိနိုင်မှု တိုးတက်လာခြင်းသည် အခြားမှတ်ပုံမတင်ထားသော ချေးငွေ လုပ်ငန်းများ၏ ချေးငွေများ အပေါ် သတ်မှတ် သည့် အတိုးနှုန်းကို သိသာစွာ လျော့နည်းစေခဲ့သည်။ လွန်ခဲ့သော (၅)နှစ်အတွင်း အတိုးနှုန်း မှာ တစ်လလျှင် ၀.၆% မှ ၁.၄% အထိ ကျဆင်းခဲ့ပါသည်။

ကျေးလက်ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး ဆိုင်ရာစီမံကိန်းများ နှင့် တောင်သူလယ်သမားအုပ်စုများ

စစ်တမ်းကောက်ယူသည့် ကျေးရွာများတွင် ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးဆိုင်ရာ စီမံကိန်းများသည် အလွန်တိုးတက်လျက် ရှိပြီး၊ အထူးအားဖြင့် အခြေခံ အဆောက်အအုံများ တိုးတက်ရေးအပေါ်တွင် ဦးစားပေး ဆောင်ရွက်လျက် ရှိပါသည်။ အစိုးရ နှင့် အစိုးရမဟုတ်သည့် စီမံကိန်းများသည် လမ်းများ၊ ရေ၊ ပညာရေး (ကျောင်း အဆောက် အအုံများ တည်ဆောက်ခြင်း) နှင့် လျှပ်စစ်မီး ရရှိမှု တို့အပေါ်အဓိက ဦးစားပေးဆောင်ရွက် လျက်ရှိပါသည်။

ရှမ်းပြည်နယ်တွင် တောင်သူလယ်သမား အုပ်စုများမှာ အနည်းငယ်သာ ရှိပါသည်။ ထိုအနည်းငယ်သော အုပ်စုများ မှာလည်း အုပ်စုငယ်များသာ ဖြစ်ပြီး အဓိကအားဖြင့် အစိုးရ မဟုတ်သည့် အဖွဲ့အစည်းများမှ အထောက်အပံ့ ပေးထားခြင်း ဖြစ်သည်။

ရာသီဥတုပြောင်းလဲခြင်း

လွန်ခဲ့သော နှစ်(၃၀) အတွင်း ရာသီဥတုပြောင်းလဲနေသည်ဆိုသည့် ထင်မြင်ယူဆချက်မှာ အထင်အရှား ဖြစ် ပါသည်။ ဖြေဆိုသူအများစုသည် ပျမ်းမျှ အပူချိန်မြင့်လာခြင်း နှင့် မိုးရေချိန် ပြောင်းလဲမှု၊ မကြာခဏ မိုးခေါင်ခြင်း၊ နှင့် မိုးရာသီစတင်ချိန် တို့ကို အဓိကထား၍ ဖြေဆိုကြပါသည်။

ပဋိပက္ခ နှင့် မြေယာမြေသိမ်းယူခြင်း

စစ်တမ်းတွင်ပါဝင်သော ကျေးရွာအားလုံး၏ထက်ဝက်ကျော်သည် လက်နက်ကိုင် အဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပဋိပက္ခကို တွေ့ကြုံခဲ့ဖူးပါသည်။ ကျေးရွာများ၏ လေးပုံ တစ်ပုံ မှာမူ လွန်ခဲ့သော (၂၅) နှစ် ကာလအတွင်း ပဋိပက္ခများ ကြုံတွေ့ခဲ့ရပါသည်။

မြေယာသိမ်းယူခြင်း

ကျေးရွာများ၏ လေးပုံ တစ်ပုံ မှာ မြေယာ သိမ်းယူခြင်း ခံခဲ့ရပါသည်။ သိမ်းယူခဲ့သည့် မြေယာအများစုမှာ ပလပ်ထားခြင်း (သို့) အသုံးမပြုဘဲ ထားခြင်းကို တွေ့ရှိရပါသည်။

မှတ်ချက်

ယခုစာတမ်း၏ မူရင်းကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ရေးသားခဲ့ပြီး မြန်မာဘာသာသို့ မြန်မာ့လူမှုစီးပွား ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့ ကပင် ဘာသာပြန်ဆိုခဲ့ပါသည်။ မူရင်းစာတမ်းမှာ **RURAL TRANSFORMATION IN SOUTHERN SHAN STATE: RESULTS FROM THE COMMUNITY COMPONENT OF THE SHAN AGRICULTURE AND RURAL ECONOMY SURVEY** ဖြစ်ပြီး ၂၀၁၉ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလတွင် ထုတ်ဝေခဲ့ပါသည်။ ၎င်းစာတမ်းအား အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် CESD ဝက်ဘ်စာမျက်နှာတွင် ဖတ်ရှုနိုင်ပါသည်။

<https://myanmarcesd.org/programs/fspp/>

ဤသုတေသနလုပ်ဆောင်နိုင်ရန် အမေရိကန် နိုင်ငံတကာဖွံ့ဖြိုးရေးအေဂျင်စီ (USAID) ၏ Feed and Future လုပ်ငန်းမှတစ်ဆင့် အမေရိကန်ပြည်သူများက စေတနာများစွာဖြင့် ကူညီပံ့ပိုးပေးခဲ့ပါသည်။ ဤသုတေသန ရေးသားချက်များ သည် စစ်တမ်းကောက်လေ့လာခဲ့သည့် သုတေသီများအပေါ်တွင်သာ တာဝန်ရှိပြီး၊ USAID (သို့) အမေရိကန်အစိုးရ၏ အမြင်မဟုတ်ပါ။ ဤစာတမ်းတို့အတွက် Livelihoods and Food Security Trust Fund (LIFT) မှလည်း ငွေကြေးထောက်ပံ့ပေးခဲ့ပြီး၊ ဩစတေးလျ၊ ဒိန်းမတ်၊ ဥရောပသမဂ္ဂ (EU)၊ ပြင်သစ်၊ အိုင်ယာလန်၊ အီတလီ၊ လူဇင်ဘတ်၊ နယ်သာလန်၊ နယူးဇီလန်၊ ဆွီဒင်၊ ဆွစ်ဇာလန်၊ ဗြိတိန်၊ အမေရိကန်နှင့် မစ်ဆူရီရှိ ကော်ပိုရေးရှင်းတို့မှလည်း ဝိုင်းဝန်းထောက်ပံ့ခဲ့ပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံရှိ ကျေးလက်ပြည်သူများ၏ အလုပ်အကိုင်နှင့် အစားအစာဖူလုံရေး ကောင်းမွန်တိုးတက်လာစေရန် ရိုးသားစွာ ကူညီပေးသည့် အထက်ပါ အလှူရှင်များအားလုံးကို အထူးကျေးဇူးတင်ပါသည်။ စာတမ်းတည်းဖြတ် ပြင်ဆင်ပေးသူ Patricia Johannes ကိုလည်း ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ ဤစာတမ်းအမြင်များသည် LIFT အဖွဲ့ဝင် အလှူရှင်များ၏ တရားဝင် အမြင်လည်းမဟုတ်ပါ။

မူပိုင်ခွင့် @ ၂၀၁၆၊ Michigan State University၊ မြန်မာ့လူမှုစီးပွားဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအဖွဲ့ (CESD)၊ International Food Policy Research Institute ။ မူပိုင်ခွင့်အားလုံးကို ထိန်းသိမ်းထားသည်။ ဤစာတမ်းကို လူတစ်ဦးချင်းစီ (သို့) အမြတ်အစွန်းမယူဘဲ အသုံးပြုမှုအတွက် MSU၊ CESD၊ IFPRI တို့ကို အကြောင်းကြားပြီး ထပ်မံထုတ်ဝေခွင့်ရှိနိုင်ပါသည်။

ပုံနှိပ်သူ။ Department of Agricultural, Food, and Resource Economics, Michigan State University, Justin S. Morrill Hall of Agriculture, 446 West Circle Dr., Room 202, East Lansing, Michigan 48824 ။

